

A curriculumelmélet műfaji fejlődése

Perjés István és Vass Vilmos azonos
című 2008-as tanulmánya alapján

Tantervi műfajok

- **Természetes tanterv** → nemzedékről nemzedékre öröklődött, az élethez és a munkához szükséges ismereteket és képességeket fejlesztette, a tudományos-technikai fejlődéssel párhuzamosan gazdagodott
- **Szillabus** → Az átfogó nevelési, erkölcsi és politikai célok megfogalmazása mellett tantárgyakat, tanéveket és óratervet tartalmazott, ám a tananyagot nem részletezte. Egyszerre volt oktatáspolitikai és pedagógiai dokumentum (Pl. Ratio Educationis 1777)
 - **Tanterv és utasítások (differenciálódott szillabus)** → A tantervi rész átfogó célokat és tananyagot tartalmazott. Az utasítások részletesebb tantervi megoldást tükröztek, részletes témaköröket, leckéket, fogalmakat, óraszámokat, tanári tevékenységeket jelenítettek meg tantárgyanként. (19. sz. második fele)

Tantervi műfajok 2

- **Előíró tanterv** → Az utasítások néhány korábbi jellegzetességét vitte tovább, részletesen előírta a nevelési-világnézeti célokat, a tananyagot leckékre, órákra bontotta le igen aprólékosan. Előírta a tanítási módszereket, évfolyamonként meghatározta az óraszámokat, és a haladás tempóját is részletezte. Egy tanterv – egy tankönyv világ (1940-50 es évek politikai változásai hatására)
- **Curriculum** → Kialakulásától kezdve erős pedagógiai jellege volt, szemben a másik két műfaj politikai-ideológiai meghatározottságával. A curriculum folyamatterv (céloktól az értékelésig), tevékenységterv és program. Elmeéleti alapok → Ralph Tyler 1949

A Tyler-rationálé

Tyler-rationálé

A tananyag-kiválasztás forrásai (sources)

A tananyag-kiválasztás szűrői (screens)

1. A tanuló tanulási szükségletei, érdeklődései, aspirációi stb.

I. A társadalomról, a nevelésről szóló általános filozófiai (pl. a demokrácia).

2. A kortárs társadalom igényei az iskola, a műveltség iránt.

II. A tanuláspszichológia által feltárt fejlesztési lehetőségek.

3. A szaktudományok képviselői által relevánsnak tartott tudás köre.

Tyler, R. W.: Basic Principles of Curriculum and Instruction. Chicago, 1949. In Báthory Zoltán: *Tanulók, iskolák, különbségek*. 2000, Budapest, 131.

A curriculumelmélet fejlődése

- A curriculum szempontjai
 - Legitimáció → manifeszt/látens curriculum
 - Műveltség → deklarált / transzformált / elsajátított curriculum
 - Tudás → tartalom / kompetencia alapú curriculum
 - Egyensúly → a tantervi tervezés, fejlesztés, értékelés szakaszai / az ismeretek és képességek / az országos trendek és a helyi igények között

Bloom taxonómiája

- Tyler racionáléjából hiányoztak a követelmények.
- Alaposan foglalkozott a célok pragmatista meghatározásával, a tananyag elrendezésével, a tanterv értékelésével, bevéásvizsgálatával.
- A követelmények rendszerezésével → Bloom 1956-ban egészítette ki Tyler elméletét.

Követelményrendszer		
Kognitív (értelmi)	Affektív (értelmi-akarati)	Pszichomotoros (mozgásos)
Ismeret	Befogadás	Utánzás
Megértés	Válaszadás	Manipulálás
Alkalmazás	Értékek kialakítása	Artikuláció
Magasabb rendű műveletek	Értékrendszer kialakítása	Automatizálás

Bloom, B. S.: *Taxonomy of Educational Objectives: Cognitive Domain*. New York, 1956.
In Báthory Zoltán: *Tanulók, iskolák, különbségek*. 2000, Budapest, 147.

A curriculum műfaji típusai

- **Alaptanterv** → központi dokumentum, amely a minden tanulónak járó nevelés és képzés célkitűzéseit, kötelező iskolai tevékenységeit, közös tantervi követelményeit írja elő
- **Kerettanterv** → egy adott iskolatípusra készített, a miniszter által jóváhagyott választható tanterv, amely az alaptantervre épül, és alapul szolgál a helyi tanterv készítéséhez
- **Helyi tanterv** → az adott iskolában használt tanterv, amely lehet jóváhagyott kerettanterven alapuló, azt felhasználó, adaptáló vagy a miniszter által engedélyezett egyedi tanterv
- **Keresztanterv** → műveltségterületeken és tantárgyakon átívelő, közös fejlesztési feladatok
- **Extra curriculum** → tanítási órán kívüli tevékenység terve

A curriculum szintjei

A curriculum szintjei

- Szupra (nemzetközi, összehasonlító)
- Makro (rendszer, társadalom, nemzet, tartomány)
- Mezo (iskola, intézmény, program)
- Mikro (osztály, csoport, lecke)
- Nano (egyéni, személyes)

Curriculum development re-invented. Ed.: Jos Letschert SLO. Leiden, the Netherlands, 2005, 18.